

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
minden vasárnap.
ELŐFIZETÉSI AR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

A reformáció napja.

(1517. október 31)

Ime Istennek legyen szavára világosság támadt e napon! . . .

Világosság, mely sötét útainkra fénylő világot vet, életcélunkat megvilágítja, az igazságot megismerteti, hogy így megismerve az igazságot szabadokká legyünk. Ime a Világosságnak, az Igazságnak és a Szabadságnak napja!

Szálljon mennyei ének a mi ajkainkról e napon fel az égbe, a mi Istenünkhöz, ki méltó a dicséretre, a magasztalásra. „Hallelujah, az üdvösség, a dicsőség, a tisztelet és a hatalom a mi Urunké Istenünké! Mert igazak és igazságosak az ő ítéletei.“ (Jelenések 19. 1, 2.)

Sötétség uralkodott a sziveken, a lelkeken. Bilincs nyugozta le az elmének szárnyait. Sűrű füst fojtá el a szív tiszta áldozatait. S az önállóságától, egyéniségétől és öntudatától megfosztott ember botorkálva vonszolta az élet terheit.

A vallás, a hit elenyészett az egyháznak nagy fogalmában. Az egyén elveszítette minden szabadságát; még csak Istenéhez sem emelkedhetik saját lelkének szárnyain, még csak szive érzelmeit sem öntheti ki. Az előtt, ki vizsgálja a sziveket és a veséket, a mi Atyánk előtt, ki nem az egyházban él, de az egyház felett, kivel nem

a betű, az egyház dogmája, de egyedül a tiszta szív, az igazi hit köt össze.

A mi Jézusunk megmutatta az igazi életet. Élete példája előttünk: az evangéliumokban! Ezt a könyvet vegyétek kezeitekbe s ebből ismerjétek meg az igazi életbölcsejét, mely szép és igazán boldogít.

A böjtölés, az önkinzás, a test sanyargatása, az ima-morzsolás: mindezek Isten előtt nem kedvesek.

A nagy reformátor: Luther, ki nagy lelki küzdelmek és harcok között szállott szembe egy hagyományos és megdönthetetlennek látszó vallási felfogással, ki kereste az üdvösséget mindazokban az üres szertartásokban, de szent Lélektől ihletett, vezérelt lelke szomjuságában csakhamar megtalálta az élet forrását: a Bibliát s benne a Krisztust; megtalálta a legelső és legnagyobb vallási igazságot, hogy: „Az igaz ember hitből él“ (Rom. 1. 17.)

* * *

Csaknem kétezer évvel ezelőtt született nekünk a Megtartó, ki az Úr Krisztus. S a bomlátnak indult Ó-kor felett új világosság, új fény támadt. Új ég és új föld! De ez a világosság majd sötétséggé változott, a gyertya: az evangélium, mely hivatva volt mindeneknek fényleni, rövid idő múlva véka alá tétetett s a Krisztus

ellenségei, az új farizeusok, a vakok vezették a vakokat, a gyámoltalan gyöngé embereket.

Az önzés és a lemondás; a testi gyönyör és a sanyargatás; a test táplálása és a kínzó böjtölés; az élet végnélküli bűnös élvezése és lemondó gyötrődése: mindezek az ellentétek kínzó zürzavarba, disharmoniába hozták az eszményekért lelkesedni már nem is tudó emberiséget. Ekkor lépett fel Luther, majd Zwingli és Kálvin. Feliépésükre fény sugar támadt s valamely kis résen beszivárgott abba a hatalmas épületbe, melyben a sötétség lakozott: az egyházba, hol is mozgás, majd zaj támadt s a sötétség nagy munkával, de Isten kegyelmével oszlani kezdett, s hol eddig borkált az ember, ott most öntudatos lépésekkel cél felé halad.

Ime az új ég és új föld; ime a reformáció nagy munkája!

Sok a fényes, szép oldala e korszakalkotó nagy ténynek, de sok a keserősége is, sok a fájdalma, a könnye és szomorú oldala . . .

Olvassátok, vizsgáljátok e nagy nap történetét! Áldjátok, magasztaljátok a kegyelem istenét. „Dicsérjétek a mi Istenünket minden ő szolgái és ti, kik féltitek őt, kicsinyek és nagyok.” (Jelénések 19. 5.)

Tavaszi Sándor
ref. theologus.

Ének a reformáció évfordulójára.

Irta: P. Nagy Zoltán.

*Hatalmas Istene az erős egeknek!
Ura a villámnak, vésznek, fergetegnek,
Hálás szívünk buzgó imádságát,
Óh hallgasd meg, óh hallgasd meg!*

*Szétörted a lelkünk békóit, láncait,
Hogy tisztult elmével lássuk alkotásid.
Ünnepén az újjászületésnek,
Óh légy velünk, óh légy velünk!*

*Erős hitet adtál a választottaknak:
Bár könny, vér, rabbilincs mutatá az utat,
Vissza nem rettentek.
Szent akaratodból világot gyujtának,
Sötétben szinylődő eszmének, vallásnak,
Veszendő léleknek.*

*Hatalmas Istene az erős egeknek!
Vezérlő csillaga elmének, szíveknek,
Hálás szívünk buzgó imádságát,
Óh hallgasd meg, óh hallgasd meg!*

Luther.

Marosvásárhely, 1907. okt. 31.

Zászlót bontunk. Az emlékezet zászlaját, melyen főséges ragyogásban tündöklök e név: *Luther*.

Minő varázslatos név?

Az Istenben vetett hit meggyőző erejének ujjá teremtője. A hit, remény, szeretet vallásának ujjáépítője.

Luther! . . .

Nem is név már, hanem fogalom. Nem is fogalom, hanem *villám*, mely lelkesedésre gyújt, ha hamvadni kezd protestáns hitünk lángoló ereje, *trombita szó*: mely ébredésre hívja, tette készíti a hívők sergét, mivel: „Erős vára neki az Isten.”

Szinte négyszáz éves múlt! . . .

Pártos küzdelemben élet-halál harcot viv Krisztus helytartója — a császárral.

Mindketten a világ urai szeretnének lenni.

Békóba vert szellem, fékezett gondolat, lelki sívárság — *ott*; aranyfényes trón, ragyogó imperatori cím, százezer zsoldos had, egyetlen akarat *emitt*.

A nemzetek sokasága pedig e két hatalom bilincsel övezett nyoszolyáján tehetetlenül pihen . . .

De hallga! . . .

Wittenberg felől halk koppanás szakítja félbe a hatalmasok tülekedését s zavarja meg a lelki sötétség álmodozóit.

Egy igénytelen szerzetes harmonikus egyhangúságban szegez valamit; míg a lenyugvó őszi napsugár, igézetes fénynyel világítja meg szellemi világának örökletű művét a: *wittenbergi pontokat*.

Sötétség helyett világosság ül a bércekre s átható sugara bevilágítja a másfélezer éves krisztusi egyház rejtekeibe, melynek sziklára épített falai között, vásári szeretetet üznek a tévtanok lelki kufárjai.

Változás mindenütt . . .

A narkotikus álomba szenderült tömeg megébred, gondolkozni kezd, figyel, kutat, mérlegel s a wormszi szózat hatása alatt önkéntelenül halad a megújulás, a tökéletesedés lelki nemességre, igazságra és örök szeretetre vezérlő utjain.

Imhol Luther az ő valódi nagyságában!

* * *

Oh protestáns hitünk főséges alakja mily csodálattal telik el a mi szívünk irántad! — Mennyi erő, mennyi vigasztalás van te benned és mily hatalmas fényvel világítod meg a lelki tudatlanság sötét mezejét! És mégis! . . .

Midőn a szinte négyszázados mult évfordulóján lelkünk ünnepelni akar: megrettent lélekkel vesszük észre, hogy erie képtelenek vagyunk, mert a mi éjszakánk setétjébe október 31-ének magasztos emléke is alig tud fényt deríteni.

Hol évszázadok óta a Wittenberg, Worms, Zürich, Augsburg felől jövő sugár magyar nemzeti hátairaik hatalmas tölgyeket nevelt, ma magyar prótestáns egyházunk e terebélyes fáin alatt modern jelszavak burkában vallástalanság gombája kezdi felütni pusztító fejét, gunyt üzve a multak dicsőséges hagyományaiából s a lelki meggyőződés nyilvánulásából.

Azokon a mezőkön pedig, hol protestáns egyházunk magasztos hiteért egy Bocskay, egy Bethlen s a Rákócziak győzelmes zászlóját suhogtatta a kárpáti szél: ma bölcsekedő demagog, obskurus szoba tudósok, éretlen suhancok egyház és hazaellenes tanok jelszavával dobálóznak.

„Nincs haza, nincsen hit, nem kell az egyház — s csak az ész az Isten” hangzik a modern társadalom züllött földjéről.

Hazánk és egyházunk megszentelt ligeteit a meglazult erkölcs e veszélyes térhódításától ha védeni próbáljuk: csüggedten vagyunk kénytelenek hátrálni, mert nem vagyunk eléggé összetartók s mert védekező eszközeink eltompultak, harangjaink elnémultak az egymás elleni politikai harcokban, s mert a felekezeti béke örve alatt könnyelműséggel nézzük a lappangva terjedő veszélyt, de keletkezésének oka iránt kutatni s azt elfojtani már keleti kényelmünket zavarná meg...

A mult eseményeiből szűrjük le a jövő tanulságát.

Midőn a mohácsi vész után aláhanyatlott az egyházi vezetés, midőn a nemzeti lét idegrendszerét teljesen érzéktelenné tette a folytonos küzdelem s midőn a magyar állami és társadalmi rend már felbomlásnak indul: mintegy Istentől küldött segély gyanánt tűnik fel Luther s hatol át hozzánk a reformáció. Hódít, mint hatalmas hadvezér, terjed mint futó tűz s világít mint a nap. Új életre kelti nemzetünket társadalma és alkotmánya megmentésére, mert *nagy volt hitbeni igazságának ereje.*

És ez most sem lehet másként!

Mert van a magyar protestáns társadalomnak a modern realizmus s az idegen érdekek ellen egy védő paizsa: *a hitbeni meggyőződés és lelki igazság erősítő ereje*, melynek anyaga szilárd s a mely a magyar léleknek egyházunk magasztos tana iránti fogékonyságán, törhetetlen hűségén és annak megnyugtató erején alapul.

Kell-e ennél több?

Ezt pedig birjuk, mert látjuk eredményét naponként.

Félre tehát a bátortalan tehetetlenséggel. Előre kettőzött lelkesedéssel és tetterővel! Előre szüntelenül a négyszázados uton tovább, tovább...

Előre e Krisztus nevében a Luther és Calvin szellemével!...

Orbán Balázs.

Isten igéje.

A betegek barátja.

ELSŐ RÉSZ.

Bibliai történetek.

I.

Ó-Testamentum.

14.

Mózes, az erőteljes aggastyán.

Mózes pedig száz és húsz esztendősen vala, mikor meghala: nem homályosodott el az ő szeme, sem el nem fogyatkozott az ő ereje.

V. Móz. 34, 7.

Mindenki szeretne késő öregséget érni, de nagyon kevesen érhetnek. A legtöbb ember legjava korában pusztul el, vagy idejekorán lesz aggastyán az eltékozolt ifjuság után.

Akárhány embert láthatunk aztán, akit a halál elkerült ugyan s az élet megtartott a késő kornak, de nyomoruság és szegénység az ő élete. Egyik béna, a másik siket, vak, vagy második gyermekkort ért tehetetlenségben sinylődő. Az ilyenek elerőtlenednek tagjai, megsiketülnek fülei, elhomályosodnak szemei elfogynak testi erői, kialszik értelemviláguk s lelki életük elhamvad. Azt hiszem, mindnyájan láttatok ilyen elaggottakat, a kikre nézve földi életük végső napjai csak árnyéka az emberi életerőnek. Ezekkel szemben van az erőteljes, egészséges, szép öregség; testben, lélekben erős aggastyán, a melyet azonban hovatovább kevesebbet-kevesebbet láthatunk.

A biblia a szép öregségnek számtalan példáját nyújtja. Az egyszerű, testileg, lelkileg tiszta életmód e kegyeseknek életét áldottá tette, s a mikor pályájuk lefelé hajlott, szép öregséggel jutalmazta meg. De a szentírásnak is alig van gyönyörűbb példája erre, mint a Mózesé.

Az ő élete oly hosszúra nyult, hogy ma az ily életkor meseszámba megy. A többi izraeliták büneikért, istentagadásukért kora halállal bünhődtek a pusztában. Mózes megmaradt. Éveinek száma a százat is meghaladta, de az ő „szemei még mindig nem homályosodtak el”, mint Izsáknak, vagy mint Jákobnak, sem pedig „el nem fogyatkozott az ereje.” Erőteljes kézzel kormányozta népét, éveinek vége felé kiadta Istennek szent törvényeit; kifejezte népe előtt kivánságait; megáldotta népét oly erőteljesen, oly tüzzel és olyan lélekhezszólólag, hogy a mikor olvassuk ezekre vonatkozó írásait, önkéntelenül felmerül azon kérdés, hogy „aggastyán beszédei-e ezek?”

Halálának ideje is elérkezett. A megígért Kánaánba nem léphetett ugyan be, de parancsot vett az Úrtól, a mely mondá neki: „Menj a Nébó hegyére és halj meg e hegyen.” Isten akaratán megnyugodva,

szilárd elhatározással, engedelmeskedett az aggastyán az Úrnak.

Nem volt szüksége támaszra s utolsó útjában, midőn sirja mellé állott, nem volt szüksége segítő kézre. Itt, erről a hegyről mutatá meg néki az Úr Kanaán földjét, a melyet az ő népének megígért vala; Kanaán völgyeit, bérceit, folyóit, pusztáit a maga tejjel és mézzel folyó valóságában . . . „és meghala ott Mózes, az Úrnak szolgája; és senki nem tudja az ő temetkezésének helyét mind mai napig“.

Milyen szép életkor . . . milyen szép halál! Bizony megirigyelhetnék sok-sok ezren, mert hányan elvesztik erejüket, mielőtt öregkort értek volna.

De ugyebár ismered a Mózes egész élettörténetét? Ha csakugyan ismered s vissza emlékszel azokra a nehézségekre, a melyekkel nékie is küzdeni kellett igazán irigylésre méltónak találhatod. Mint kis gyermeket a Nilus vizére tették, mint férfinak hazájából kellett menekülni, bujdosás közben egy kemény nyaku néppel kellett bajlódjon.

Milyen csodálatos az ember, a mig erejében van, folyton kíván valamit. A Mózes szíve is égett a vágytól, hogy uj hazájukat meglássa! És annyi év után, annyi küzdelem után sem érthette célját.

Igy van ez velünk is; a leghosszabb életben sem teljesezhetnek be az embernek minden kívánságai. Az idővel minden elmulik az embertől csak a gondok nem.

Mi az tehát, a mi Mózesben a legirigylésre méltóbb lehet? hogy ő úgy halt meg, amint élt, mint az Úrnak szolgája.

Kegyesség útja.

Térjete meg!

A reformáció emlékűnnepét üljük, a nagy idők 390-ik évfordulóját. Nem kételkedünk benne, sokan emlékeznek lelkesült érzelmek között vissza a nagy időkre, nagy emberekre. Istent dicsőítő beszédek hangzanak el templomainkban. Sok igazságot hangoztatnak ilyenkor a szónokok. Igaz az is, hogy Luther és Kalvin hatalmas munkát végeztek fellépésükkel, elődeink kintpadra hurczoltatván, gályákra vitetvén, hősiessé tettek tanubizonyosságot hitükről, a Jézus Krisztusról, igaz az is, hogy a szeretet az Isten egyház az iránt, a mi elődeink szívében volt, ma nincs a lelkekben, annak helyét szeretetlenség, gyűlölség, bűn foglalta el, legigazabb az, hogy Isten lelke munkált ama nagyokban, kik igazán nagyok akkor lettek, mikor megérkeztek, szenvedvén és megharczolván a hit nemes harczát, a Bárány kebelére, Isten lelke világított a sötétben és vezérelt a tiszta evangelium világosságára, de egy nagy, egy központi ker. ref. igazság van, a mi kidomborodik ugy a reformátorok, mint az ő reformátorok életéből, a mi hitünknek is alap fundamentuma, amelynek egy ilyen emlékűnnepen a legjobban kellene tündökölnie, de amely mégis — csodálatos munkája a sátánnak! — el van temetve, ez az igazság: a megtérés és ennek szükségessége.

Ker. János a Jordán melletti pusztában evvel a szóval lép a népek elé: Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa (Máté 3, 2.) Krisztus ugyan ezen igével lépett fel tanítói hivatalára (Máté 4, 17.) Luther Márton evvel a megtérés szükségének hangoztatásával lép ki a sikra. Személyes életközösség, benső lelki összeköttetés a Krisztus keresztye, vére által az

Istennel! Ez a mi ev.-i prot. közelebből ref. hitünk alapja. Ebből született a reformáció is. A római egyház az üdvözülés feltételét az ő egyházához való tartozástól s az általa rendelt rendtartások cselekvésétől tette függővé. Ez boldogságot, nyugalmat a szomjazó léleknek nem adott s nem adhat sem e földön, sem a más világon. Boldogság csak az Istenben van egyedül, Istent pedig megismerjük a Krisztus által. Senki nem ismerte az Atyát csak a fiu és akinek a fiu megakarja jelenteni (Mát. 11, 27.) Ezért viaskodott a dominikus barát a zárdában lelkében a lelánczolt biblia mellett, ez az igazság tudta egyedül Kalvin Jánost is megtartani s boldogítani még azon szenvedések között is, mikről a mai magyar ref. ok közül — fájdalom — oly kevésnek van tudomása.

Az ő ker. egyház tanítói Krisztuson elkezdve mind megtérést prédikáltak, ujjászületést, életmegváltoztatást, sőt az élet megnyerését az Élet fejedelmében való hit által; az ő ker. egyházba csak megtérteket vettek fel; amint ez a személyes életközösség Isten és ember között elhomályosult s helyébe az „egyház“ általi üdvözülés jutott, egyetemes lett a romlás, bűn és pusztulás. A 16. század reformatorai megtérést, ujjászületést hirdettek és azok a mai kor hitetlen gyermek előtt bámulatos csodák: az az áldozatkészség, buzgóság, lelkesedés a Krisztus iránt, az a vér, vagyon, életfeláldozása Isten országáért, mit őseinknél láthatunk, csakis olyan lélekből eredhetett, mely ismerte az Istent s az Ő fiát, hozzá megtért s Vele benső életközösségben élt, másképp ezt meg nem érthetjük.

Azért kik keresitek az okát korunk hanyatló vallásosságának, kik fájdalommal panaszkodnak szószékeken és mindenütt arról, hogy a mai kor gyermeke vallásához, egyházához hűtelen, nem hogy halni, de élni sem tud a Krisztusért, tudjátok meg, hogy ennek oka épen az, hogy a mai kor nem ismeri a Krisztust, igen kevés, oh! alig egy pár a megtért és ujjászületett lélek egyházunkban s általában ujjászületést, megtérést a legkevesebb szónok hirdet a katedrán.

Csak ünnepeink, ünnepélyeket rendezünk évenként okt. 31-én, talán jól is „sikerülnek“ azok, s vajjon, mióta ünnepeink napot s ennek emlékezetét, buzgóbbak, jobbak, áldozatkészebbek lettek-e hiveink, kisebb lett-e a könny, a szenvedés, a betegség, a bűn? Nem. Sőt — s ez az utolsó idők jele — rettenetesen terjed a bűn, ma már álca nélkül, szinte dicsekedve, büszkén romból hitet, erkölcsöt, családi szentélyt, egyházat, nemzetet . . . és mi, talán mindig növekedő fényvel ünnepeink okt. 31-én.

Luther, Zwingli, Kálvin azt mondták ma nekünk! Ne ünnepejete, hanem *térjete meg*, szülessetek ujja. (Ján. 3, 1—5) Hirdessétek ti szónokok, megtérést, ujjászületést, természetesen miután magatok is megtérteket. Mutassátok fel a népek előtt *az élő és személyes* Isten nagy szeretetét, (Ján. 3, 16.) a Jézus Krisztus keresztyét, váltságát, hogy fogadják el azt a népek, s megalázzván magukat sok, undok bűneik tudatában az Úr előtt, irgalomért esdjenek az Istenhez, s a Krisztus vére által megbékélvén az Atyával, meghalván a bűnnek, a világnak s önmaguknak éljenek a Krisztusban s a Krisztus éljen ő bennük, hogy sem élet, sem halál el ne válassza őket az Isten szerelmétől. (Róm. 8. 39.)

Ha majd ilyen lelkek, ilyen szívvel ünnepeik a reformációt, akkor lesz igazán nagy a protestáns Sion! Te e boldog jövő eljövételéért mit teszel k. olvasó?

Egy emberbaráti intézet.

Van-e a keresztyéni szeretetnek ideálisabb munkássága, mint szerencsétlen, elhagyott embertársainknak a megmentése és segélyezése, s amennyiben lehetséges, az emberi társadalomnak használható tagjává tévése?! Azt hiszem nincs! Hiszen ha vallásunk fejlődését, az Úr Jézus Krisztust vesszük példányképül, az ő egész élete, munkássága az emberiség nagy szeretetében nyer kifejezést. „Szeressétek felebarátaitokat, mint önmagatokat“ mondá az Úr Jézus Krisztus.

Ha végig lapozgatjuk az új szövetséget, s olvasuk Jézus Krisztus életét, munkásságát, lépten-nyomon találkozunk az ő nagy szeretetének példájával.

Itt bélpoklósokat, nyavalyásokat, fekélyekkel telt betegeket, vakot, némát, bénát gyógyít meg, amott halottakat támaszt fel, bűnösöket ment meg az emberiség és a társadalom számára. És ezt mind az ő nagy szeretete, isteni lelkének mudkássága cselekedte. Azért keresztyén atyámfiai mi is munkáljunk az ő szellemében, keresztyéni szeretetünknek ez lesz a legszebb, leggazdagabb gyümölcsözése!

És ez a szellem bár lassan, de mindinkább kezdí áthatni a társadalmat, mely krisztusi szeretettel emeli oltárait a szerencsétleneknek. Jézus példáján haladva, abba törekszik a társadalom, hogy mint hajdan a hívő keresztyének vezetése mellett, ma is az arra hivatott egyének bölcs vezetése mellett, megoldja azt a nagy munkát, melyet a krisztusi szeretet ránk hagyott

Jelen ismertetésemnek azonban nem célja, hogy emberbaráti intézmények történetét előadja, hiszen azt mások elég bőven, részletesen megírták, hanem csupán az, hogy ezen ismertetéshez mellékelt emberbaráti intézetnek keletkezését, célját és annak munkásságát röviden ismertessem, majd talán egy más atkalommal többről is.

Budapesten a VIII. kerületben a Mosonyi-utca 8. szám alatt egy diszes épület emelkedik, mely, mint a felírás mutatja, a siketnémák emberbaráti intézete.

1902. szeptember havában emelte a főváros közönsége, melyet az államnak adott át évi 1 drb 20 koronás arany haszonbér fejében. Ezen kétemeletes, központi fűtéssel, légszuszvillagítással és vízvezetékekkel ellátott épületben különböző célokra szolgáló 64 tágas helyiséggel rendelkezik. Tantermei és kézimunka műhelyei úgy nagyságuk, mint mintaszerű felszerelésük folytán tökéletesen megfelelnek a tanítási és egészségi követelményeknek. Ezen intézeti épületben a siketnémák oktatására szolgáló helyiségeken kívül, állandó elhelyezést nyernek még: a beszédhibák javítására szolgáló állami tanfolyam, a gyógypaedagógiai tanítóképző, a gyógypaedagógiai pszichológiai laboratorium és a

siketnéma nők foglalkoztató ipariskolája; azonkívül a gyenge-tehetségűek oktatására képesítő nyári állami tanfolyamok. — Ezen adatok eléggé bizonyítják az intézetnek emberbaráti misszióját. Az intézetet, az állam, Bpest szép székesfővárosunk közönségének 10,400 korona anyagi hozzájárulásával tartja fenn. Az állam fedezi az összes személyi járandóságokat, azonkívül a dologi kiadásokhoz még 9.400 koronával járul. Továbbá a „Szeretet“ országos egyesület is segélyezi évi 1600—1700 koronával.

Az intézet igazgatója Klis Lajos, azonkívül 14 tanár látja el az órákat. Az intézetben 8 osztály van, az

I.-ső és II.-ik párhuzamos osztályllyal; létszám: 127 növendék. A gyógypaedagógiai tanítóképző létszáma: 28 tanító-jelölt.

És végül legyen szabad felemlítenem, hogy ezen emberbaráti intézetbe kik vehetők fel. A miniszteri rendelet értelmében az intézet első osztályába felvehetők vallás, nemzetiségre és nemre való tekintet nélkül oly 7 éven felüli és 10 éven aluli siketnémák, kiknek más szellemi, vagy testi fogyatkozásuk nincs, ezenkívül olyan beszédhibás gyermekek is felvétetnek, akik rendes népiskolai oktatásban nem részesíthetők.

Jánosy Sámuel
ref. el. és polg. leányisk. igazgató.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Felelősség és szeretet.

(Róm. 14, 12—23.)

A régi törvénynek sok oly rendelete volt, mely szabályozta az emberek ételét, italát; erre szükség is volt, hogy Isten népe elkülöníttessék a pogányoktól. Mikor azonban elérkezett az idők teljessége, ez a válaszfal nélkülözhető volt, mert az Isten népének most más különböztető jelei vannak, mint evés, ivás és egyéb külsőségek. Eljött a lelki szabadság ideje; de ez a szabadság nem szolgálhat mentségül arra, hogy valaki mértékletlenkedjék s így először önmagát, de azután példájával valamely felebarátját megrontsa.

Aranymondás. A ti atyátokfia eleibe ne tegyetek valami oly dolgot, melybe megütközzék vagy megbotránkozzék. Róm. 14, 13.

Oktató jegyzetek.

I. Felelősség. Isten országa nem ételben, nem italban áll; ezeket a dolgokat Isten azért adta, hogy éljünk velök, de nem hogy azokkal visszaéljünk. A ki pedig ezekre nagyobb gondot fordít, mint a mennyi Isten gyermekeihez illik, aki mértékletlenkedik, az elzárja a Szent Lélek előtt az ajtót, az nem juthat igazsághoz, békéhez és a Lélekben való örömhöz. Ezáltal mi bennünk nem épülhet, nem uővekedhetik az Isten hasonlatossága s ezért az Úr felelősségre fog minket vonni. A ki pedig hálaadással és mértékletesen élvezi Isten adományait, annál az Úr maga növeli és gyarapítja az örömet.

II. Szeretet. Sok dolog van, a mit mi magunk nyugodt lelkiismerettel élvezhetünk, mert elég erőnk van kívánságainkat megfékezni, de másnak ugyanaz teszi és lelki kárt okozhat. Ha igaz szeretet van bennünk, akkor mások kedvéért képesek leszünk lemondani arról, a mi nekik veszélyt okozhatna. Ha tudjuk, hogy valaki romlásra juthat, ha látja, hogy mi is olyan élvezeteket keresünk, mint a világ, akkor az ő kedvéért kerülni fogjuk azokat. Így lesz ez a szeszes italok élvezetével, így olyan helyek látogatásával, hol a világ mulat stb. Krisztus is nem a maga örömet kereste, hanem megtagadta önmagát, életét adta másokért. — kövessük őt ezen az úton.

Valamely szadad téren, hol sok gyermek játszott, egy rendőr látta, hogy egy öreg asszony felszed valamit a földről a kötényébe s elmegy. Utána mennén, kérdezte tőle, hogy mit visz el? Az asszony kinyitotta a kötényét s a rendőr látta, hogy az tele van üvegeseréppel. „Azért szedtem fel — mondá az anyóka — hogy a kicsinyek ne vágják fel lábukat”. Így távolítsunk el mi is a mi utunkból és életünkben mindent, a mi másnak árthatna.

— **A marosvásárhelyi ev. ref. egyházi dalkör** november 3-án pártoló tagjai tiszteletére hangversenyt rendez, a melyen a kiváló dalkör előadásai mellett dr. Szász Albert ügyvéd is felolvasson.

— **A reformáció** 390 ik évfordulóján a marosvásárhelyi megnyitott gyönyörű vártemplomban ifjusági istentisztelet volt. A kollegium s a ref. leányiskola énekkara énekelt, *Tóthfalusy* József lelkész előimát mondott, *Kóbori* János vallástanár prédikált, *Biró* András lelkész mondta az utó imát. *Sámson* Mariska soló énekelt, *Árkossy* Jenő koll. növendék szavalt egy alkalmi ódát. A felnőttek számára mindkét templomban e hó 3-án, vasárnap délelőtt lesz az emlékestentisztelet. A vártemplomban *Tóthfalusy* József imádkozik, prédikál, a kistemplomban imádkozik *Biró* András lelkész, prédikál *Benkő* Viktor, az egyház új segédlelkésze.

— **A keresztyének rajza.** Tertullian egy pogány előtt a következő képet rajzolta az olyan keresztyénekről, a kik Isten munkáit végzik is az emberekkel, felebarátaikkal szemben.

A keresztyének itt laknak ebben az országban, de csak, mint jövevények; mint polgárok vesznek részt minden munkában, de mégis, mintha csak idegenek volnának, mindenhez annyi jogot tartanak; testben vannak, de nem test szerint élnek, itt a földön tartózkodnak, azért mégis mennyei polgárok; mindenkit szeretnek s mindenkitől üldöztetést szenvednek; szegények, koldusok s mégis sokakat gazdagokká tesznek; minden nélkül szükölködnek, mégis mindenben bővölködnek. Megvettetnek, de minden megvettetés mellett megdicsőíttetnek, gonoszoknak tartatnak, de igazaknak ismertetnek meg. — Illik te reád ez a kép?

— **A „Vasárnapi Ujság”** november 3-iki száma első helyén Liszt Ferenc atyjának eddig ismeretlen, most fölfedezett arcképét mutatja be. Közöl nzenkivül képeket Spányi Béla és Tolnay Ákos festményeinek kiállításáról, közli gróf Eszterházy Kálmán és neje arcképét, aranylakodalmuk alkalmából. Mikszáth Kálmán cikkével, megemlékezik cikkben s képekkel Canováról, a nagy Olasz szobrászról, születéségek 150 ik évfordulója alkalmából Szépirodalmi olvasmányul Mikszáth Kálmán és Pekár Gyula regénye, Zsoldos László eibeszelése, Ady Endre és Mezei Sándor verse, valamint Wharton Edith angolból fordított regénye szolgálnak. Egyéb közlemények: a kiegyezési tárgyalásokban részt vett három államtitkár arcképe, számos alkalmi kép, színházi cikk, tárcacikk a hétről s a rendez heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek. Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 4 korona, a „Világkróniká”-val együtt 4 korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Ország-világ.

— **A csernovai vérengzés.** Rettenetesen szomorú eset történt a közelebbi vasárnapon Csernova felsőmagyarországi tót községben, a hol templom szentelésre készültek. Hlinka nevű, állásától elmozdított plébános felizgatta a tömeget úgyannyira, hogy ez a templomszentelésre feivonult papságot s az ennek védelmére kirendelt csendőrséget megtámadta, mire ez utóbbiak fegyveres erőt használtak s tüzelésükre mintegy 13-an haltak meg s azon kívül körülbelül 20-an sebesültek meg. Ez az eset szomorúan tanulságos. Isten temploma előtt — vér. Hová lett a Krisztus szerető lelke, a mely alázatos, s szeretetre int?

Bizonyára ott találjuk meg az okot, hogy a tót és egyuttal kálvinista papság szellemi állását politikai célokra használja fel és nem Isten országa terjesztésére, a békekesség és egyetértés ápolására.

— **Haza Amerikából.** Közelebről több ízben szóltunk ezen fenyegető veszedelemről, a mely az Amerikába kivándorló magyarokat éri. Egyfelől az ottani hatóságok utasítják vissza a kivándorlók egy részét, másfelől pedig maguk a kivándorolt magyarok önként térnek vissza az elhagyott hazába, mert látják, hogy bizony ott is baj, munka és gond az élet. E héten a Kárpáthia nevű hajó 740, a Slavonia pedig 400 magyar embert hozott haza, a kik a legnagyobb kétségbeeséssel panaszolták el ezt a siralmas sorsot a melyben Amerika földjén volt részük.

— **Polonyl a kiegyezés ellen** Polonyi Géza a nemzeti kormány volt igazságügyminisztere, aki a tavasszal Lengyel Zóltán ismeretes támadásai miatt elhagyta állását, a képviselőház pénzügyi bizottságában váratlanul állást foglalt a kiegyezés ellen. Élesen megtámadta a kormányt azért, hogy ezt a kiegyezést elfogadta, amelyszerint gazdaságilag is kedvezőtlen az országra nézve, de különösen de különösen kikelt az ellen, hogy a kiegyezés kérdését összekapcsolták a kvóta kérdésével és hogy a kormány a kiegyezés fejében kötelezte magát a kvóta felemelésére. Polonyi támadásának azonban sem Wekerle miniszterelnök, sem pedig pártjának tagjai nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget. Maga Polonyi sem lépett ki a függetlenségi pártból s valószínűleg nem is fog kilépni, ha csak a párt nem kötelezi tagjait a kiegyezés elfogadására. Valószínű azonban, hogy erre nem kerül a sor. A párt több régi, tekintélyes tagjának kedvéért a pártvezetőség valószínűleg meg fog elégedni azzal, hogy a párt tagjai ne szavazzanak a kiegyezés ellen s ebben az esetben a függetlenségi párt egysége feltétlenül biztosítottak látszik.

Visszatérés

Csendes nyári este van. Az alkonyat, mint óriás szürke madár terpeszkedik a tájra. A nagy mindenség imponálócsöndjét egyéb sem zavarja, mint anyáj hazatérő kolompjának rekedtes kongása, egy-egy kutyaugatás, amelylyel a éjjeli bátorságára örködő hűséges állat az éberségéről tesz tanubizonyságot, no meg dévaj legények itt-ott felhangzó bus avagy vig nótázása.

Galambos Márton gazdauram, akinek hasonlít-hatatlanul nagyobb respektust szerzett a faluban a becsületben megöszült hófehér haja, mint a tekintélyes vagyona, amelylyel sohasem kérkedett, kiült az udvari oldalon a ház elé. Pipaszó mellett nézegette az eget s amellet mélyen elgondolkodott.

Nem háborgatta senki. Erzsók asszony sem, aki melléje kuporodott, ismetre jól az apjuk szokását, aki nem szerette, ha az asszonynépség sokat darál, mivel-hogy sok beszédnek sok az alja.

Hát csak hangtalanul segítettek a természet csöndjének, mindaddig, míg pitvarajtó nyikorgása, meg egy pár szeges csizmának a csoszogással vegyes koppanása fel nem riasztotta őket az álmodozásból.

— Gergő szomszéd — mondta az ember.

— Az a — tódította az asszony.

Csakugyan az volt. Mindennapos vendég naplemente után.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus!

— Mindörökké Amen!

Gergő bátya letelepszik a padra. Egy darabig ő is nézi az eget, aztán csak mégis megszólal:

— Semmi hiradás?

— Semmi! — hangzik rá a kurta, mindamellett igen érthető válasz.

Azután megint jó darabig csönd van, megest Gergő bátya töri meg a nyomasztó némaságot:

— Bizonyosan jól megy a soruk.

— Vagy hogy igen-igen rosszul — tódítja Galambos uram.

Itt már beleszól Erzsók asszony is:

— Nem lehessen tudni. A fölöttünk való kezében vagyon mindnyájunk sorsa.

Hát ebből a kis, avatlan előtt értelmetlen beszéd-ből is nyilvánvaló, hogy nem vidám dolgokról esik szó. Nem bizony. Akinek a sorsát firtatják, a Galambos uram vérről való sógora, aki kergült fejjel iramodott neki az új világnak. Hiába volt minden okos beszéd, Szántó Gáspárt megszedítette a kivándorlásra csábító ügynökök mézes-mázos beszéde s itthagya szülőfaluját, rokonait, neki lódult az új világnak. Elment vele az asszony is bár csipetnyi kedve sem volt hozzá és elvitték a két szép apróságot is, akik pedig igen nagy hozzá voltak növe az öreg Galambos Márton szívéhez.

Nem is jó erről beszélni. Mégis, mintha valami ellenállhatlan erő intézné, minden áldott nap rátérül a szó. És a nyugtalanságnak megvan a magyarázata, ha számításba vesszük, hogy immáron egy esztendeje mult az újvilágba való cihelődésnek és még annyi hiradás sem érkezett az elszármazott atyafiaktól, mint a kisujjam. Azt sem lehet tudni, élnek e, halnak e?

Galambos gazdauram a pipát is leteszi, pedig még félig sem emésztette a tűz a jóféle saját termést. Már pedig ez nem jót jelent. Nagy indulatok viharzását sejtí az, amikor még a dohány sem izlik a magyar gazdaembernek.

Jól látja az Erzsók asszony is, meg Gergő bátya is, hogy Márton gazda még a szokottnál is töprengőbb, amint az amerikai atyafiak felé terelődik a beszéd. És gondolják, majd fordítani egyet a dolgon,

— Mához két hétre lesz a Kővác Mihályék lányának a menyegzője — mondja az asszony, hogy másfelé fordítván a beszédet, elhárítani iparkodják a keserőséget, ami mind sulyosaban üli meg a Márton gazda lelkét.

Nem lehet tudni, felelt volna-e Galambos gazdauram vagy sem. Mert abban a pillanatban a Sajó kutya rettenetes lármába kezdett. De nem volt az hangos ugatás, amit véghez vitt, inkább mintha megker-gült volna. A bolondos ugrádozásban majd, hogy elszakasztotta a láncot s olyan hangokat hallatott, ami szokatlan is, meg csodálatos is volt egyszeribe.

— Netene! — ripakodott feléje Gergő bátya. De annak mitsem használt a csitító szózat s hogy a pitvarajtó erőtlen lassúsággal benyilt, majd, hogy a kutya-házat is magával nem vitte a nagy vickánkozásban.

Az udvarra pedig imbolygó járással lépett be egy rongyos alak. Az ittas ember támolygásával vándorogott előbbre.

Sötétes volt már, nem lehetett az arcvonásokat megkülömböztetni. Mindhárman hangtalan ámulással látták a támolygó idegent közeledni, de mintha ígézet tartotta volna fogva mindnyájukat, úgy ültek ott csodás mozdulatlanságban.

Az idegen odabotorkált elejbük s ahogy megakart állani majd összeroskadt.

— Meggyüttem! — mondta fáradt, tikkadt hangon. S abban a szempillantásban leugrottak mindhárman. Rettegés meg öröm is volt a hangjukban, amint egyszerre kiáltották.

— Gáspár! . . .

Az volt, az. De minő szánalmas állapotban. Csontig lesóványodva, lerongyolódva, mint az utolsó utszéi koldus.

Erzsók asszony az asszonynépség finom érzékével mindjárt látta, mi itt a teendő. Nem állni és báméskodni kell itt, hanem fölvetni egyszeribe a jó puha ágyat. Hiszen ez a szerencsétlen ember majd leesik a lábáról a fáradtság mián.

Hát hiszen, ha csak fáradtságról lett volna szó. De sokkalta szomorubb, nagyon szivettépő dolgok kerültek napvilágra.

Akkor lehetett csak látni, mikor ágyba került, hogy milyen nagy beteg a sógor. A hidegtől meg láztól vegyest vacogtak a fogai. A melle meg úgy hördült, hogy fájdalmas volt hallgatni.

— Hamar az orvosért! — rimánkodott Erzsók asszony az emberek felé.

— Nem kell! — riad fel Gáspár nagy erőlködéssel. — Végem van már nekem orvos nélkül is.

— Hát Boris, meg a két apró cseléd? — szorongott az öreg Galambos.

Gáspár felhördült erre a kérdésre. Szegyszerre fuldokló zokogásban tört ki. A többiek valami megnevezhetetlen megdöbbenéssel bujtak össze. A tekintetük odatapadt a lázban vergődő sógor kicserepesedett ajkaira.

A beteg görcsös zokogása valahogy csillapodott s gyöngé, elhalló hangon suttogá:

— Magához vette őket az Uristen!

Azok álltak ott némán. A nagy fájdalomtól egyetlen szó sem jött az ajkukra. Ugy bámultak egymásra lélektelenül Gáspár pedig most már lázas lihegéssel, meg-megcsukló hangon beszélt.

— Nem vádolok senkit, csak magamat. Elhagyott, megvert az Isten, amiért a kapzsiság ösztökét engedtem urrá lenni magam fölött. Eheztünk, nyomorogtunk, de az nem lett volna baj. Édes, drága jó feleségem, apró kis cselédeim már csak kibírták volna valahogy a nehéz sort, de a honvágy, az kérlelhetetlenül elpusztította őket. Hogy mit szenvedek én most, jobb róla nem is beszélni. Én elvettem a bünöm bün-tetését és zugolódás nélkül várom a megváltó halált, ami már nem soká késheik.

Nem is késett soká. Nehány nap multán Gáspár kimerülten hunyta le szemeit és nem is nyitotta fel többé. Ahogy a lélek elszállt belőle, elsimultak arcáról a szenvedés nehéz, mély barázdái s az ajka boldogan mosolygott. Bizonyára a lelke már akkor övével ölekezett ott fenn, a mennyeknek országában.

Galambosék pedig letérdeltek az ágy mellé és zokogástól csukló hangon imádkoztak:

— Mi Atyánk . . .

H. T.

Dr. A Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süket-séget, fül-folyást, zúgást és nehézhallást** még idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Varos-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett alaptőke egy és fél millió korona.

Fióktézetek és kirendeltségek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely, Sepsiszentgyörgy és Székely-Keresztur.

Jelzálogkölcsonéket nyújt földbirtokra és bérházakra legjutányosabb feltételek mellett, ugyszinté **törlesztéses kölcsönöket 500 koronától** kezdődőleg a törlesztést és kamatot magában foglaló fél évi részletfizetések ellenében **4 1/2 o/c alapkamattal**.

Leszámitol 6 hónapi lejáratig terjedő váltókat, utalványokat és adósleveleket.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó, vagy cheque számlára és azokat rendszerint **felmondás nélkül fizeti vissza**.

Bank és pénzváltó osztályunk üzletköre:

Ertékpapir, idegenpénzek vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások.

Sorsjegyek eladása letétjegyre és egyenlő havi **részletfizetésre**. Az első részletfizetése után a sorsjegyekre eső nyeresemény már a vevőt illeti.

Kölcsönök nyújtása értékpapirokra.

Osztálysorsjegyek föelárusítási helye. Szelvény-beváltás.

Letétek. Elfogadunk értékpapirokat, okmányokat megőrzésre.

Költségmentesen megvizsgáljuk mindennemű sorolás alá eső értékpapirok huzását.

Kivándorlóktól érkező pénzek, utalványok, csekkek legolcsóbb beváltási helye.

Képviseli a legrégebb és legnagyobb biztosító intézetet a „Trieszti Általános Biztosító Társaság“ (Assicurazione Generali) és eszközöl tűz-, üveg- és jégkárt, valamint betörés elleni, végre élet és balesetelleni biztosításokat a legolcsóbb díjak mellett.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

Nyomatott Adi Arpád könyvnyomdájában Maros-Vásárhelyt.